

**РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ДФ 073.05.2023 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

Разова спеціалізована вчена рада Державного біотехнологічного університету Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження здобувачеві **Нежид Юлії Степанівні** наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 073 «Менеджмент» на підставі публічного захисту дисертації на тему «Організаційно-економічний механізм регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки» від 04 липня 2023 р.

Нежид Юлія Степанівна, народилась 13 вересня 1995 р. в с-щі Таверівка Богодухівського району Харківської області, громадянка України. Освіта повна вища, закінчила Харківський національний аграрний університет

ім. В.В. Докучаєва у 2018 р. та отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». Дисертаційна робота виконана у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва, а з 1 вересня 2021 р. відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України №431-р від 12.05.2021 р. та наказу МОН України №68 від 18.06.2021 р. «Про утворення Державного біотехнологічного університету» підготовка дисертаційної роботи проводилась у Державному біотехнологічному університеті (м. Харків).

З 2023 р. і по теперішній час працює на посаді лаборанта кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету. Науковий керівник Василішин Станіслав Ігорович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету.

За темою здобувачем опубліковано 17 наукових праць, з яких: п'ять статей у фахових наукових виданнях (категорія Б), одна стаття у періодичному науковому виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку Європейського Союзу (Чехія) та 11 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

**Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації
Стаття у науковому періодичному виданні держави, яка входить до
Організації економічного співробітництва та розвитку та/або
Європейського Союзу**

1. Нежид Ю.С. Інституційні засади організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки України. *Věda a perspektivy*. 2021. №. 7. С. 162–174. (включено до Google Scholar, Index Copernicus, Research Bible) (0,7 ум. друк. арк.).

**Статті в наукових виданнях України, а також у виданнях, включених
до міжнародних наукометричних баз**

2. Василішин С.І., **Нежид Ю.С.** Тенденції та вектори економічного регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки. *Науковий журнал «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії»*. 2018. №4. С. 23–28. (заг. обсяг 0,35 ум. друк. арк., особисто автора 0,2 ум. друк. арк.: запропоновано основні рекомендації щодо напрямів удосконалення механізму регулювання зайнятості сільського населення.).

3. Нежид Ю.С. Зайнятість в аграрному секторі економіки: економічна сутність та чинники формування. *Проблеми системного підходу*: зб. наук. пр. 2019. №4. С. 65–71. (включено до Google Scholar, Index Copernicus). (0,57 ум. друк. арк.).

4. Нежид Ю.С. Демографічні передумови управління зайнятістю сільського населення. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 5-1 (54). С. 68–73. (включено до Index Copernicus). (0,51 ум. друк. арк.).

5. Нежид Ю.С. Теоретико-методичні засади формування та реалізації організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 58. С. 49–55. (включено до Google Scholar, Index Copernicus, Vernadsky National Library of Ukraine). (0,63 ум. друк. арк.).

6. Нежид Ю.С. Економетричне моделювання та прогнозування рівня зайнятості сільського населення Харківської області. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. 2022. № 2. С. 8–13. (0,55 ум. друк. арк.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Нежид Ю.С. Сутність категорії «зайнятість» та її значення у процесі управління аграрним сектором. *Напрями та сучасні фактори розвитку міжнародних відносин: економічні та політичні аспекти*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 7–8 грудня 2018 р.). Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. Ч. 2. С. 30–32. (0,13 ум. друк. арк.).

8. Нежид Ю.С. Організаційно-економічний механізм регулювання зайнятості в системі управління персоналом. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Харків, 18–19 березня 2019 р.). Харків: ФОП Панов А.М., 2019. С. 171–173. (0,17 ум. друк. арк.).

9. Нежид Ю.С. Сутність поняття «організаційно-економічний механізм» у системі категорій економічної науки. Матеріали підсум. наук.-практ. конф. професорсько-викладацького складу і здобувачів наукових ступенів (ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 19–20 березня 2019 р.). Харків, 2019. С. 119–121. (0,12 ум. друк. арк.).

10. Нежид Ю.С. Оцінка основних факторів формування зайнятості в аграрному секторі економіки. *Економіка та соціум: сучасний фундамент розвитку людства*: матеріали II Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Лейпциг, 26 квітня 2019 р.). Лейпциг, 2019. С. 28–31. (0,16 ум. друк. арк.).

11. Нежид Ю.С. Неформальна зайнятість сільського населення як феномен аграрного ринку праці. Матеріали підсумкової науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу і здобувачів наукових ступенів (ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 1–2 липня 2020 р.). Харків, 2020. С. 99–101. (0,12 ум. друк. арк.).

12. Нежид Ю.С. Аналіз особливостей функціонування ринку праці в сільському господарстві в умовах євроінтеграції. *Сучасне українське село: соціальні та економічні виклики*: матеріали I міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. Пам'яті Валентина Івановича Тарасенка, 17–18 вересня 2020 р., м. Харків, 2020. С. 234–236. (0,17 ум. друк. арк.).

13. Нежид Ю.С. Організаційно-економічний механізм регулювання зайнятості в аграрному секторі: орієнтири побудови і розвитку. *Економічні читання*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. присвяч. 85-річчю ювілею професора Віктора Йосиповича Шияна, 19 лютого 2021 р. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2021. С. 209–211. (0,14 ум. друк. арк.).

14. Нежид Ю.С. Функціонування організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в умовах детінізації зайнятості в аграрному секторі економіки як важливий елемент сучасного менеджменту. *Теоретичні та практичні засади забезпечення сталого агровиробництва та соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах інноваційної економіки*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 20 травня 2021 р. Харків: ХНАУ, 2021. С. 148–150. (0,13 ум. друк. арк.).

15. Нежид Ю.С. Гідна оплата праці як складова організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку України в галузі управління та адміністрування: ініціативи молоді*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, 22 жовтня 2021 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2021. С. 266–268. URL: <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/> (0,11 ум. друк. арк.).

16. Nezhyd Y. The impact of COVID-19 on state regulation of employment in the agricultural sector of the economy. *Sustainable Development Trends and Challenges under COVID-19: 2 ND MULTIDISCIPLINARY CONFERENCE FOR YOUNG RESEARCHERS*, Sumy, 29–30 November 2021. 2021. P. 84–85. (0,15 ум. друк. арк.).

17. Нежид Ю.С. Детінізація зайнятості в аграрному секторі як складова подолання безробіття населення сільських територій України. *Управління розвитком соціально-економічних систем*: матеріали VI Міжнарод. наук.-практ. конф. (присвяч. 100-річчю від Дня народження професора Турченка Михайла Михайловича), 15-16 червня 2022 р. Харків: ДБТУ, 2022. С. 159–161. (0,14 ум. друк. арк.).

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

ШПИКУЛЯК ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН, учений секретар Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», зауваження, викладені у відгуку опонента:

1. В підрозділі 1.2 дисертанткою досліджуються фактори формування зайнятості в аграрному секторі, зокрема виділено традиційну групу факторів (демографічні, політичні, економічні, соціальні, екологічні та організаційно-інформаційні) та зазначено про необхідність врахування специфічних факторів аграрного сектору (природно-кліматичні, галузеві та мотиваційні) (табл. 1.5, с. 62). Проте, на нашу думку, це не вичерпний перелік факторів, які впливають на формування зайнятості в аграрному секторі економіки. Зокрема, автору слід було врахувати можливість виникнення форс-мажорних обставин, які певним чином можуть впливати на діяльність аграрного сектора та відобразитися на динаміці формування зайнятості, а саме: вплив пандемії COVID-19, військові дії на території України.

2. На наш погляд, поза науковою увагою здобувача залишилось питання поширення нестандартних форм зайнятості та вивчення питання, щодо можливого поширення професій майбутнього в аграрному секторі економіки (оператор дронів, сільськогосподарський еколог, агрокібернетик). Даний напрямок досліджень, з урахуванням сучасних тенденцій формування трудових відносин, значно посилив би науковий рівень дисертаційної роботи.

3. В контексті поширення процесів інтеграції та імплементації національної економічної системи до європейського простору про які неодноразово згадано в науковій праці, виконане дослідження було б більш вагомим, якби дисертанткою було проведено порівняльний аналіз етапів розвитку ринку праці в аграрному секторі України та країнах ЄС.

4. В р. 2.2 автору слід було оцінити рівень розвитку соціальної інфраструктури сільської місцевості, зокрема Харківської області, що є найбільшим демотивуючим чинником й впливає на бажання працевлаштовуватись в аграрному секторі економіки та продовжувати проживати в сільській місцевості.

5. В р. 2.3 дисертаційної роботи зазначено, що «формування концепту гідного рівня оплати праці на сьогодні є обов'язковим атрибутом країни з високим рівнем розвитку» та визначено місце гідної оплати праці у структурно-логічному ланцюгу функціонування домогосподарств і формування зайнятості (рис. 2.22), проте, автором не обґрунтовано зміст категорії «концепта гідної оплати праці» та не наведено її авторське бачення.

6. У роботі зустрічаються окремі несуттєві редакційні погрішності та неточності, відсутня нумерація окремих сторінок по тексту.

ЗОСЬ-КІОР МИКОЛА ВАЛЕРІЙОВИЧ – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету, зауваження, викладені у відгуку опонента:

1. В теоретичній частині дисертаційної роботи (р. 1.1) автору доцільно було б проаналізувати наданий на ознайомлення Проект Трудового Кодексу України, який покликаний змінити прийнятий ще в 1971 р. «Кодекс законів про працю».

2. На рис. 2.6 (с. 98) «Міграційний рух населення за типом місцевості та районах області у 2020 р. (на 1000 осіб наявного населення)» продемонстрована значна диференціація міграційного руху населення в окремих районах Харківської області та визначено райони в яких коефіцієнт утрати сільського населення є найвищим, про те вважаємо, що доцільно було б визначити чинники, які підштовхують наявне населення до міграції. Також варто конкретизувати назву рис. 2.6 областю по якій проводився аналіз.

3. В табл. 2.3 (с. 100) автором було розраховано рейтингову демографічну оцінку демографічної ситуації в сільській місцевості Харківської області у 2020 р. за формулою багатовимірною інтегрального індексу. Для проведення оцінки дисертанткою було відібрано та унормовано сім показників, проте вважаємо за необхідне до розрахунку додати показник «кількість закладів охорони здоров'я».

4. На рис. 3.13 (с. 168) «Концептуальна схема імперативів та шляхів детінізації зайнятості в аграрному секторі економіки» визначено основні заходи з детінізації зайнятості в умовах реалізації організаційно-економічного механізму. Проте, для більш практичного застосування концептуальної схеми автору доцільно було сформулювати конкретні приклади, щодо проведення та реалізації даних заходів.

5. У додатку Ф автором проаналізовано досвід державного регулювання ринку праці, інструменти сприяння зайнятості в провідних країнах світу та зазначено, що «виникає необхідність в адаптації позитивних елементів досвіду відповідно до сучасної моделі регулювання зайнятості на українському ринку праці, зокрема й в аграрному секторі економіки» (с. 210). Проте в дисертаційній роботі нами не знайдено конкретно, які позитивні елементи зарубіжного досвіду дисертантка рекомендує імплементувати до сучасної моделі державного регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки.

6. Дисертаційне дослідження значно виграло б та набуло більш практичного значення, якби дисертантка в роботі більш детально проаналізувала мотиваційний фактор, який має безпосередній вплив на формування зайнятості в аграрному секторі економіки, зокрема детально дослідила здійснення оцінки та мотивації працівників сільськогосподарських підприємств, а також описала б можливості його використання на вітчизняних підприємствах.

ПОНОМАРЬОВА МАРИНА СЕРГІЇВНА – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Державного біотехнологічного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента:

1. При формуванні наукової новизни роботи потребує більшого обґрунтування зміст тверджень «структурно-компонентний підхід до реалізації організаційно-економічного механізму регулювання зайнятостю в аграрному секторі економіки, який враховує фактори макро-, мезо-, мікрорівня, оптимізує процес прийняття управлінських рішень щодо ефективного регулювання зайнятостю, що забезпечить продовольчу безпеку» та «сутнісно-змістовне наповнення категорії «зайнятість», що, поруч з існуючими, полягає у її розумінні як сфери виробничих відносин працівників, що не суперечить законодавству, яка забезпечує реалізацію потенційних можливостей та прав працівників, щодо використання своєї робочої сили, реалізації людського капіталу, для створення благ, задоволення потреб і формування корисного ефекту в економічній, соціальній та правових сферах, є фундаментом економічного розвитку економіки та передбачає виокремлення серед її складових людського капіталу як домінуючого фактору, що визначає всі продуктивні здібності індивіда, які були сформовані в результаті життєвого досвіду і розвинені шляхом вкладання інвестицій в освіту, підвищення кваліфікації, самовдосконалення».

2. В дисертаційній роботі автором доцільно було б розкрити стан виробництва продукції сільського господарства в країні і в регіональному розрізі та визначити частку продукції, яка виділена на рослинництво і тваринництво, що значно посилює рівень наукового дослідження.

3. Автором не достатньо обґрунтовано чому до багатофакторної моделі було включено наступні фактори: середньомісячна заробітна плата штатних працівників, рівень вибуття робочої сили, показник заміщення робочої сили, щільність поголів'я ВРХ, голів на 100 га с.-г. угідь, коефіцієнт потенційного демографічного заміщення на 100 осіб, коефіцієнт пенсійного навантаження на 100 осіб.

4. Автором не досить чітко обґрунтовано сутність поняття «неформальна зайнятість».

5. Чітко не простежено, як сформований додаток Ф. (с. 277) «Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення» впливає на проведене наукове дослідження.

6. На окремих сторінках дисертаційної роботи відсутні посилання на літературні джерела. Список окремих літературних джерел оформлений з порушенням вимог.

7. Робота містить деякі редакційні неточності.

ГРІДІН ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету, зауваження, викладені у рецензії рецензента:

1. У першому розділі дисертаційного дослідження (п. 1.1), у процесі встановлення співвідношення між категорією «рининок праці» та результатами його роботи (рис. 1.3., с. 45), авторкою не наведено низку важливих суб'єктів

ринку праці, що суттєвим чином визначають стан та обумовлюють його динаміку, зокрема це: заклади освіти різних рівнів, задіяні у системі підготовки та перепідготовки незайнятого населення; недержавні заклади у сфері допомоги в працевлаштуванні, зокрема кадрові агентства; різноманітні громадські організації тощо.

2. В ході обґрунтування концепту гідної оплати праці у сільському господарстві (п. 2.3, с. 127-144), що передбачає перегляд її місця у структурно-логічному ланцюгу функціонування домогосподарств та розгляд її у якості домінуючого економічного фактору формування зайнятості в аграрному секторі економіки вважаємо, що авторці доцільно було б це зробити в контексті вирішення проблеми забезпечення справедливої оплати праці, оскільки внаслідок врахування особистісних якостей, складності та трудомісткості виконуваних завдань, специфічних умов праці, розміру особистого внеску працівника у результати діяльності організації тощо, саме зазначене є потужним мотиваційним засобом підвищення якості та продуктивності праці на підприємстві.

3. Твердження авторки, наведене у п. 3.2 дисертаційного дослідження (с. 171), відносно того, що сільська молодь має менші можливості як до подальшого навчання після школи, так і для зовнішньої трудової міграції, а також те, що при вступі до ЗВО сільські діти не можуть належним чином конкурувати із випускниками міських шкіл, вважаємо занадто узагальнюючим, дискусійним, а отже таким, що потребує обов'язкового підтвердження фактичними, зокрема статистичними даними.

4. Авторкою у третьому розділі дисертації (п. 3.3, с. 207-209 та Додаток Ф) досліджено найбільш розповсюджені зарубіжні моделі регулювання зайнятості. У той же час, на нашу думку, авторці доцільно було б додатково здійснити порівняльний аналіз досліджуваних моделей, з метою виявлення їх характерних особливостей, переваг та недоліків з наступним наданням рекомендацій щодо можливості імплементації, з урахуванням специфіки національної економіки, їх позитивних елементів в українську модель регулювання зайнятості.

5. В дисертаційній роботі авторкою допущена певна кількість орфографічних, стилістичних та лексичних помилок, хоча, у цілому, наведені помилки та неточності не впливають на зміст та цінність даної роботи, проте вимагають обов'язкового виправлення задля покращення загального враження від роботи.

6. У списку використаних джерел (С. 223-253) зустрічаються застарілі наукові праці, зокрема опубліковані в періодичних виданнях ще минулого сторіччя, що дає підстави для виникнення обґрунтованих сумнівів щодо актуальності запозичених авторкою даних та інформації, які були почерпнуті з них. З огляду на вказане, рекомендовано критично переглянути та відкоригувати вказаний список літературних джерел.

ОНЕГІНА ВІКТОРІЯ МИХАЙЛІВНА – доктор економічних наук, професор, професор кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,
«Проти» – 0 членів ради,
«Утрималось» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Нежид Юлії Степанівні науковий ступінь доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, професор**

Вікторія ОНЕГІНА